

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία Β΄ Λυκείου

Θεματική ενότητα:

Σοφοκλέους Τραγωδία, «Αντιγόνη» στχ. 1-38

Τίτλος:

«Πρώτη επαφή με την αρχαία τραγωδία:

Πώς ο μαθητικός λόγος αποδίδει την τραγική ποίηση»

Συγγραφή: ΟΛΓΑ ΤΣΑΝΤΣΑΝΟΓΛΟΥ

Εφαρμογή: ΒΑΣΙΛΗΣ ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Πρώτη επαφή με την αρχαία τραγωδία: Πώς ο μαθητικός λόγος αποδίδει την τραγική ποίηση.

Εφαρμογή σεναρίου

Βασίλης Συμεωνίδης

Δημιουργία σεναρίου

Όλγα Τσαντσάνογλου

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία

Τάξη

Β΄ Λυκείου, Γενικής Παιδείας

Χρονολογία

Από 7-10-2014 έως 14-10-2014

Σχολική μονάδα

3^ο Γενικό Λύκειο Δράμας

Διδακτική / θεματική ενότητα

Σοφοκλέους Τραγωδία, «Αντιγόνη»: στχ. 1-38

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

I. Φιλολογικής Ζώνης

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία

Ιστορία

Νεοελληνική Γλώσσα

II. Άλλα γνωστικά αντικείμενα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Θεατρολογία

Θρησκευτικά

Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

Κοινωνιολογία

Πληροφορική

Πολιτική και Δίκαιο

Φιλοσοφία

III. Ημιτυπικές και άτυπες διαδικασίες εκπαίδευσης

Ερευνητικές εργασίες - Project

Θεατρική Αγωγή

Πολιτιστικά προγράμματα

Χρονική διάρκεια

6 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: Διαδίκτυο, περιβάλλοντα Web2.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Η υλοποίηση του σεναρίου προϋποθέτει για τον δάσκαλο και τον μαθητή γνώσεις ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας σε διαδικτυακό περιβάλλον (τύπου Ερευνητικής Εργασίας - "Project"). Συγκεκριμένα, ο διδάσκων οφείλει:

- Να έχει σφαιρική αντίληψη για την αρχαία ελληνική τραγωδία και την πρόσληψή της· ή, αν είναι δυνατόν, να έχει εποπτική γνώση βασισμένη σε βασικές μελέτες της υπάρχουσας γραμματολογίας (Easterling – Knox, Montanari).
- Να έχει μελετήσει συγκεκριμένες αναφορές στην «Αντιγόνη» του Σοφοκλή.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Να είναι εξοικειωμένος με βασικές τεχνικές δραματοποίησης και σκηνοθεσίας που προορίζονται για παραστάσεις ή εκδηλώσεις σε σχολικό περιβάλλον.
- Να έχει γνώσεις που αφορούν τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων με χρήση Τ.Π.Ε. (δημιουργία και χειρισμός ψηφιακού χώρου εργασίας – κυρίως Web2 - και εξοικείωση με ηλεκτρονικά περιβάλλοντα).
- Να έχει υπόψη του εκδοχές σύγχρονης πρόσληψης της «Αντιγόνης» από πρόσφατες παραστάσεις της από το ελληνικό και ξένο θέατρο.
- Να έχει επαφή με συναφή γνωστικά αντικείμενα που θα τον προσανατολίσουν στην καθοδήγηση του σχολιασμού του θεατρικού κειμένου μέσα από συμφραζόμενα πολιτικά – κοινωνικά, ιδεολογικά – θεολογικά, πολιτειακά - δικαίου.

Ο μαθητής οφείλει:

- Να έχει υπόψη του την προβλεπόμενη ύλη της εισαγωγής ([Σοφοκλέους Τραγωδία, «Αντιγόνη» & «Φιλοκτήτης»](#), ΟΕΔΒ σελ. 9-23, 26-31) και κυρίως τη σελ. 33 της εισαγωγής του σχολικού βιβλίου, όπου δίνεται το διάγραμμα της τραγωδίας καθώς και τα πρόσωπα του έργου.
- Να αναγνωρίζει ειδολογικά τον θεατρικό χαρακτήρα της «Αντιγόνης», ως αποτέλεσμα της εισαγωγικής διδασκαλίας που προηγήθηκε ([Οδηγίες διδασκαλίας για τη δραματική ποίηση, Σοφοκλέους Τραγωδία ±6-9](#) διδακτικές ώρες).
- Να γνωρίζει τη βασική παραγωγή λόγου με δομημένες παραγράφους.
- Να χρησιμοποιεί επεξεργαστή κειμένου, λογισμικά παρουσίασης (PowerPoint, video, Glog κλπ.).
- Να είναι εξοικειωμένος στην ομαδοσυνεργατική διδασκαλία του τύπου της Ερευνητικής Εργασίας, ώστε να δουλέψει σε περιβάλλον Web2, και να χειρίζεται δεδομένα ιστοσελίδων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Τέλος, θα βοηθούσε, αν οι μαθητές έχουν στο σπίτι τους σύνδεση στο διαδίκτυο, εφόσον θέλουν να συμπληρώσουν τη δουλειά τους εκτός σχολείου.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Όλγα Τσαντσάνογλου: «Πρώτη επαφή με την αρχαία τραγωδία: Πώς ο μαθητικός λόγος αποδίδει την τραγική ποίηση», Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, Σοφοκλέους Τραγωδία, «Αντιγόνη», Β΄ Λυκείου.

Το σενάριο αντλεί

-

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο σενάριο αυτό οι μαθητές έρχονται σε επαφή με τον αρχαίο λόγο ως κείμενο, έτσι ώστε να τον αντιληφθούν στην ποιητική του διάσταση και με απώτερο στόχο την αναγνωστική πρόσληψη της αρχαίας τραγωδίας ως λογοτεχνικού κειμένου προορισμένου να παρουσιάζεται σε κοινό (από το πρωτότυπο κείμενο αυτή είναι η «πρώτη επαφή» καθώς στην Α΄ Λυκείου τα αρχαία κείμενα προέρχονται από την ιστοριογραφία). «Αν η ανάγνωση δεν πρέπει να αρκείται στον αναδιπλασιασμό του κειμένου, δεν μπορεί να υπερβεί θεμιτά το κείμενο για να τραβήξει προς κάτι άλλο, προς μίαν αναφορά (μεταφυσική, ιστορική, ψυχοβιογραφική πραγματικότητα κτλ.) ή προς ένα σημαινόμενο εκτός κειμένου, του οποίου το περιεχόμενο θα μπορούσε να βρίσκεται εκτός γλώσσας [...]. Δεν υπάρχει τίποτα εκτός κειμένου» (Derrida, 1990: 272-274). Η αρχαία τραγωδία στο Λύκειο διδάσκεται αρχικά ως κείμενο ποιητικό, ωστόσο η πρόσληψή της είναι πολύ πιο σύνθετη από τον καθ' αυτό ποιητικό λόγο. Επομένως, για τη συνεπή διδασκαλία της θα πρέπει να αξιοποιηθεί σε κάθε περίπτωση το πρωτότυπο κείμενο και τα χαρακτηριστικά του, τα οποία αναδεικνύουν τη λογοτεχνικότητά παράλληλα με την παραστασιμότητά του. Η λογοτεχνικότητα

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

αναδεικνύεται σε καθετί γραπτό, όταν αυτό αποκτά αισθητικές λειτουργίες, κατά τις οποίες οι αντίστοιχες επικοινωνιακές λειτουργίες περιορίζονται ή προσωρινά αναστέλλονται, προκειμένου να στραφούν οι αναγνώστες στη διάκριση και διάδραση μεταξύ μορφής και περιεχομένου (Culler, 2003: 43) Ως προς τον όρο «παραστασιμότητα», υπογραμμίζεται ότι «η ερμηνεία ενός δράματος αποτελούσε παράσταση – που σημαίνει: επένδυση του ποιητικού λόγου με εικόνα και κίνηση» (Χουρμουζιάδης 1984: 120). Το τελικό αποτέλεσμα της παραστασιμότητας προκύπτει σύμφωνα με τον Χουρμουζιάδη από τη σχέση του θεατή ως «θεωμένου» προσώπου με το «θέαμα», δηλαδή την αλληλεπίδραση με τον σκηνικό χώρο (Χουρμουζιάδης, 1984: 118). Εν τέλει, το κείμενο, το οποίο μένει ως υπενθύμιση του γραμματειακού είδους της τραγωδίας δεν μπορεί παρά να είναι ένα ίχνος της παράστασής του, που συνίσταται από τη σκηνική ενσάρκωση και τη σκηνική εκφορά του γραπτού (Παπάζογλου, 2014: 24).

Στόχος στη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών από το πρωτότυπο είναι να ξεπεραστεί η χρήση μίας και μόνο «δόκιμης» μετάφρασης και η δέσμευση από αυτήν, προκειμένου να παραχθεί μία νέα, η οποία δεν είναι απαραίτητο να ανήκει στο ίδιο κειμενικό είδος (δράμα). Στην παρούσα πρόταση, οι μαθητές έχουν επαφή με την υπόθεση της τραγωδίας από τη διδασκαλία της Εισαγωγής. Επίσης, μπορεί να έχουν διαβάσει τους στίχους 1-38 από διαφορετικές μεταφράσεις ή να έχουν δει βιντεοσκοπημένη την παράσταση ή την αρχή της. Ακόμη, οι μαθητές μπορεί να έχουν αρχικά παρακολουθήσει την εφαρμογή του σεναρίου «Σύνταξη παρουσίασης βιντεογραφημένης θεατρικής παράστασης της «Αντιγόνης» του Σοφοκλή σε περιβάλλον Wiki» (δημιουργός Λάμπρος Πόλκας), και να έχουν καλύψει τη διδακτική θεματική ενότητα της εισαγωγής στο αρχαίο ελληνικό θέατρο, το δράμα και την αρχαία ελληνική τραγωδία (± 6 διδακτικές ώρες.). Επομένως, έχουν ήδη εξοικειωθεί με την υπόθεση του έργου εποπτικά και παραστατικά, ενώ στη συνέχεια

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

μελετούν από το ιστολόγιο της τάξης την πρώτη εφαρμογή του σεναρίου, την παρουσίαση – κριτική της παράστασης.

Τα σημεία της παραγράφου αυτής τροποποιήθηκαν ως προς τη δομή των ομάδων και των δραστηριοτήτων για να γίνει ευκολότερη η εφαρμογή του σεναρίου, κατά τη σχολική χρονιά 2014-15 με την προοπτική της τελικής γραπτής εξέτασης των μαθητών από «τράπεζα θεμάτων». Ωστόσο, δεν αλλοιώθηκε το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων, ούτε οι στόχοι, όπως φαίνεται και στα Φύλλα Εργασίας. Απλώς, δεν ακολουθήθηκε η δομή όπως περιγράφεται ακολούθως. Στη συνέχεια, οι μαθητές δουλεύουν ομαδοσυνεργατικά σε τέσσερις ομάδες σε περιβάλλον Web2 και με συναφείς αναθέσεις σε κάθε μέλος της ομάδας: η πρώτη ομάδα δουλεύει τους στίχους 1-19, η δεύτερη τους στίχους 20-38, ενώ η τρίτη και η τέταρτη προσεγγίζουν το θέμα του θανάτου και της πολιτειακής εξέλιξης αντίστοιχα. Είναι σημαντικό σε κάθε ομάδα να υπάρχει κοινή ανάθεση η οποία να αφορά α) γλωσσική - συντακτική εξομάλυνση β) ερμηνευτικά σχόλια γ) ψυχογράφιση χαρακτήρων δ) πραγματολογικά σχόλια. Για κάθε ομάδα αναλογούν ζεύγη σε παραδειγματικό και συντακτικό άξονα που κατευθύνουν τη συνεργασία των αρχικών ομάδων μέσω της διασταύρωσης δεδομένων (π.χ. Αντιγόνη – Ισμήνη, Ετεοκλής – Πολυνείκης, έντιμος – ά-τιμος θάνατος, στρατηγός – ευγενής κλπ). Τελικός στόχος του σεναρίου είναι η σε βάθος γλωσσική και ερμηνευτική προσέγγιση από το πρωτότυπο που θα αποσκοπεί σε μία νέα παραγωγή λόγου από τον ήδη υπάρχοντα λόγο με προσωπικές γλωσσικές επιλογές, έτσι ώστε να διαφαίνεται τόσο η ποιητική απόχρωση όσο και το ήθος των χαρακτήρων (Αντιγόνη – Ισμήνη). Παράλληλα, οι μαθητές θα προβούν σε εκτενή σχολιασμό εξωγλωσσικών στοιχείων τα οποία προοιωνίζονται το ιδεολογικό πλαίσιο της τραγωδίας.

Η διδακτική αξία του σεναρίου έγκειται στην ανάγνωση της τραγωδίας από το πρωτότυπο με παράλληλη συνανάγνωση αρχαίων ή νεότερων κειμένων, ώστε να

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

αντιληφθούν οι μαθητές διαθεματικά έννοιες και ιδεολογήματα που συνέχουν την ιστορία της ανθρώπινης διανοητικής παρακαταθήκης έως σήμερα.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών από το πρωτότυπο δεν θα πρέπει να περιορίζεται στην πράξη ανάγνωσης – μετάφρασης, ιδιαίτερα στο Λύκειο, αν και δεν πρέπει να θεωρείται δεδομένος ο βασικός γραμματισμός της προσέγγισης της αρχαίας ελληνικής γλώσσας από το Γυμνάσιο. Αυτό, ωστόσο, δεν θα πρέπει να καταργήσει ή να υποσκελίζει την προτεραιότητα του πρωτότυπου κειμένου, κυρίως ως προς την μελέτη και κατανόηση του περιεχομένου. Η ανάγνωση από το πρωτότυπο προϋποτίθεται στην ερμηνεία του κειμένου, όταν εκείνο προσλαμβάνεται στην ολότητά του, εντός δηλαδή των μορφοσυντακτικών δομών με κέντρο βάρους τη φράση, κι όχι τη λέξη (Τσάφος, 2004: 36, 55). Η κατάκτηση του νοήματος και η παραγωγή του νέου λόγου των μαθητών αποσκοπεί στην οργάνωση μιας νέας ανάγνωσης από τους μαθητές, στην οποία οι στρατηγικές της διατύπωσης, της εκφοράς και της σύνολης μεταφραστικής παραγωγής ανήκουν στο ίδιο το μαθητικό δυναμικό της τάξης και δεν περιορίζονται από το κώλυμα της δόκιμης, ιερής, κατά λέξη απόδοσης. Για την επίτευξη αυτού του στόχου ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να βρίσκεται σε συνεχή αναζήτηση τρόπων που θα καθιστούν τους μαθητές ενεργητικούς αποδέκτες της γνώσης, ικανούς να διερευνήσουν και να αυτενεργήσουν, να αξιολογήσουν το περιεχόμενο του κειμένου, να αποτιμήσουν τον ρόλο του τότε και τώρα και, τέλος, να εναρμονίσουν τη διδακτική επιτελεσματικότητα με την κατανόηση της σύγχρονης ζωής, τη διεύρυνση της εμπειρίας τους και την εμβάθυνση της πνευματικής τους καλλιέργειας.

Οι Τ.Π.Ε. επιστρατεύονται για να υλοποιηθούν ανάλογοι στόχοι βιωματικής μάθησης, η οποία θα στηρίζει τη συνεργατική μαθησιακή συμπεριφορά και θα αναθέτει στον διδάσκοντα τον ρόλο του υποστηρικτή – εμπνευστή, κυρίως όμως έναν

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ρόλο ισότιμου αναγνώστη - «εργάτη» για την υλοποίηση των συγκεκριμένων γραμματισμών. Οι Τ.Π.Ε. ενισχύουν, μέσω των διαδικτυακών ανατροφοδοτήσεων δεδομένων, την παραγωγή κριτικών κειμένων στα οποία συμμετέχουν και δραστηριοποιούνται οι συμμετέχοντες ως ομάδες. Αυτό δεν εξυπακούεται τον παραμερισμό της ιδιαιτερότητας του προσωπικού μαθητικού λόγου, ενισχύει περισσότερο τη βελτίωση και απόδοση κειμένων στα οποία παρεμβαίνουν κριτικά και δημιουργικά μαθητές και διδάσκων.

Συνεπώς, προϋπόθεση για τα προηγούμενα είναι να καταργείται η μετωπική διδασκαλία, χωρίς να καταργείται ο ρόλος του δασκάλου ο οποίος έχει τον έλεγχο και τη γενική εποπτεία των κειμένων όλων των μαθητών του. Σαφώς παραγκωνίζεται ο ρόλος του «από καθ' έδρας» και το ιδεολόγημα της αυθεντίας, εφόσον στόχος είναι η καλλιέργεια ισοτιμίας και σεβασμού μεταξύ των μελών της τάξης, με σαφή ανάθεση ρόλων και διαφοροποίηση, αλλά χωρίς αξιολογικούς διαχωρισμούς που διαιωνίζουν τις παραδοσιακές τάξεις καλών – κακών μαθητών, και δασκάλων εξετασιοκεντρικής πρακτικής.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να γνωρίσουν την άμεση σκιαγράφιση της προσωπικότητας των δύο αδερφών – υποκριτών που εμφανίζονται επί σκηνής, τον χαρακτήρα και το ήθος τους, μέσω των λεκτικών επιλογών του τραγικού ποιητή.
- Να κατανοήσουν την λεκτική επιλογή σε συνάρτηση με τη δομή του έργου που κατατάσσει τους στίχους στον πρόλογο της τραγωδίας.
- Να εντοπίσουν την παραστασιακή λειτουργία των άνωθεν επιλογών που προσδίδουν στο κείμενο τη δραματική του δυναμική και θεατρικότητα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Να αναγνώσουν το ιστορικό πλαίσιο που προδίδεται από τον λόγο των προσώπων σε συνάρτηση με τις γνώσεις για τον μύθο των Λαβδακιδών.
- Να διερευνήσουν τις ιδεολογικές αξίες που ενέχει ο λόγος των αδελφών και σχετίζεται με την αντίληψή τους για την εξουσία, την τιμωρία, τον θάνατο.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να αντιληφθούν τη γλώσσα ως πολυδιάστατο μέσο αντίληψης και επικοινωνίας.
- Να εξοικειωθούν με τις λεπτές και πολυσχιδείς αποχρώσεις που συνυπάρχουν σε λέξεις – έννοιες του αρχαίου κειμένου (πχ. χρήση δυϊκού αριθμού και αισθητοποίηση της αδελφοκτονίας με πλεονασμό).
- Να αναγνωρίσουν τη ρητορική που χρησιμοποιείται στον ποιητικό δραματικό λόγο για να αποδοθεί το ήθος και το πάθος των χαρακτήρων.
- Να είναι σε θέση να υποστηρίξουν σε γραπτό λόγο τα συμπεράσματα της διερεύνησης που προηγήθηκε της γλωσσικής εξομάλυνσης.
- Να συντάσσουν θεατρικό κείμενο προτείνοντας την γλωσσική εκδοχή που τους είναι οικεία και παράλληλα αξιοποιεί τις παραπάνω γνώσεις.

Γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να προσαρμόζουν την προσωπική λογοτεχνική ανάγνωση αρχαίου ποιητικού κειμένου στην ομαδική αναπαραστατική – σκηνοθετική ανάγνωση.
- Να συλλέγουν και να αξιολογούν διαθεματικές γνώσεις και πληροφορίες, ώστε να προχωρούν στην παραγωγή κριτικού λόγου και σχολιασμού στο πλαίσιο ερμηνείας του αρχαίου κειμένου.
- Να χειρίζονται τον γραπτό λόγο ως μέσο διαλόγου και ανταλλαγής απόψεων εντός του ηλεκτρονικού περιβάλλοντος.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Να αναστοχαστούν πάνω στην καθ' αυτήν διδακτική πράξη ως μέτοχοι και συνδιαμορφωτές της.
- Να απελευθερωθούν από το γλωσσικό δίλημμα του πρωτότυπου και της «έγκυρης» μετάφρασης που λειτουργεί ανασταλτικά στην κατ' ουσίαν κατανόηση της τραγωδίας.

Διδακτικές πρακτικές

Με τη διδασκαλία του συγκεκριμένου σεναρίου επιδιώκεται οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- Να αναπτύξουν τις απαιτούμενες κοινωνικές δεξιότητες που αναδεικνύει η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία.
- Να εξοικειωθούν με την ορθολογική χρήση του διαδικτύου ως μέσου εργασίας, έρευνας και επικοινωνιακού διαλόγου.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες δόκιμης χρήσης των ψηφιακών μέσων για την παραγωγή λόγου, τη μελέτη και την έρευνα δεδομένων.
- Να διαπιστώσουν πως η πολυτροπικότητα στην παραγωγή κειμένου στηρίζεται και δεν καταργεί το ίδιο το κείμενο αλλά και τα επιστημονικά συγγράμματα που το συνοδεύουν.
- Να αναλαμβάνουν ρόλους και λόγο εντός των ομάδων.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Κατά την εφαρμογή, αν και τολμήθηκε να ενταχθεί το κοινωνικό δίκτυο Facebook ως δυνατότητα σχολιασμού των δραστηριοτήτων που προέβλεπαν τα Φύλλα Εργασίας, οι μαθητές δεν την αξιοποίησαν. Στη συζήτηση που ο διδάσκων έκανε μαζί τους εξέφρασαν την άποψη ότι το συγκεκριμένο κοινωνικό δίκτυο είναι συνδεδεμένο με άλλες επικοινωνιακές πρακτικές και διαχωρισμένο από τα μαθήματα. Ίσως, επίσης, στην απόρριψή του να συντέλεσε ότι το περιβάλλον του [Webnode](#) που χρησιμοποιήθηκε είναι πιο εντυπωσιακό, οπότε το πλαίσιο σχολιασμού Facebook που ενσωματώθηκε έμοιζε «φτωχό». Πιθανόν να ήταν αλλιώς τα πράγματα, αν η εφαρμογή γινόταν εξολοκλήρου στο Facebook.

Αρκετοί μαθητές ανέλαβαν πρωτοβουλίες· για παράδειγμα δύο ομάδες έκαναν δικό τους λογαριασμό για να χρησιμοποιήσουν το περιβάλλον δημιουργίας κόμικ [Toondoo](#). Σε άλλη ομάδα προτίμησαν το περιβάλλον του [Pixton](#), επειδή ένα μέλος της το ήξερε και είχε λογαριασμό. Σε άλλη ομάδα υπήρξε μεγάλο ενδιαφέρον για την ψηφιοποιημένη Επιτομή του Liddell & R. Scott στις [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα](#). Μάλιστα ένας μαθητής μπήκε στο προσωπικό του ηλεκτρονικό ταχυδρομείο για να «κρατήσει» τη διεύθυνση του λεξικού. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε αρκετές περιπτώσεις οι μαθητές αξιοποίησαν τη δυνατότητα επικοινωνίας με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Δεν παρατηρήθηκε κάποια διαφοροποίηση στο ενδιαφέρον των μαθητών με βάση τον «προσανατολισμό» τους στα θεωρητικά ή τα θετικά μαθήματα και, δυστυχώς, ορισμένοι μαθητές δυσκολεύτηκαν να κάνουν οποιαδήποτε από τις δραστηριότητες ή και ακόμα να ενταχτούν σε άλλες ομάδες. Μία τελική επισήμανση, που γεννήθηκε από την παρατήρηση των μαθητών καθώς ασχολούνταν με το σενάριο, είναι ότι η γενικότερη κατάσταση που βιώνουν επηρεάζει πολύ και τη στάση τους απέναντι στο σχολείο και τα μαθήματα, ακόμα και όταν αυτό θέλει να παρουσιάζεται διαφορετικό.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η ανοικείωση των μαθητών με την Αρχαία Ελληνική Γραμματεία οφείλεται κατά έναν βαθμό στην εντατικοποίηση της διδασκαλίας μετωπικά: ανάγνωση, αναγνώριση φαινομένων, λεξιλόγιο, μετάφραση, σχόλια. Η διαδικασία αυτή αποξενώνει τους μαθητές από οποιαδήποτε ουσιαστική προσέγγιση του αρχαίου κειμένου και καταδικάζει το μάθημα σε μια επώδυνη πράξη περιφερειακής σημασίας. Έχει διαπιστωθεί πως η απόπειρες δραματοποίησης επιτυγχάνουν βαθύτερες προσεγγίσεις σε κάθε μορφή κειμένου. Η ενασχόληση με το δράμα στη μαθησιακή διαδικασία παρέχει ήδη έτοιμους μηχανισμούς και δομές, που αναδεικνύουν την προσωπική και κοινή δημιουργικότητα. Παράλληλα, το θεατρικό κείμενο δημιουργεί ένα ιδιότυπο περιβάλλον, στο οποίο υπάρχει μία κοινά διαμοιραζόμενη στόχευση μεταξύ των μαθητών (Baldwin, 2003). Επίσης, υπάρχουν διαπιστώσεις, με βάση εμπειρικά δεδομένα, πως οι μαθητές που παίρνουν μέρος σε θεατρική ομάδα αναγκάζονται να κατανοήσουν σε βάθος τις αποχρώσεις ενός θεατρικού κειμένου προκειμένου να το υποδυθούν. Παράλληλα, η θεατρική πράξη γίνεται αφόρμηση μελέτης, εμπειρικής εξοικείωσης με το θεατρικό κείμενο και συνολικού προβληματισμού σε θέματα πρόσληψης και ταυτοτήτων. Ιδιαίτερα για το θέμα των ταυτοτήτων οι μαθητές δείχνουν ενδιαφέρον και εξαιτίας της ταύτισης – αποταύτισης με τους συγκεκριμένους ρόλους. Η διδασκαλία της «Αντιγόνης» με Τ.Π.Ε. προσφέρει τη δυνατότητα σε διδάσκοντες και μαθητές να προσπελάσουν το χάσμα από την κειμενοκεντρική στη θεατρική – σκηνοθετική διδασκαλία. Η, αρχικά, εποπτική γνώση της υπόθεσης μέσω παρακολούθησης της παράστασης της «Αντιγόνης» με ψηφιακά μέσα, σε συνδυασμό με την διδασκαλία της Εισαγωγής, δημιουργούν ένα στέρεο υπόβαθρο διδασκαλίας με στόχο την αντίληψη της τραγωδίας ως έργου ζωντανού, αναπαραστατικού, επίκαιρου, προκλητικού. Η προσέγγιση, επομένως, των πρώτων κιόλας στίχων μέσω των δραστηριοτήτων που προτείνονται επιχειρεί πιο

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ολοκληρωμένη, αλλά και ελκυστική διδακτική απόπειρα, η οποία προϋποθέτει την ενεργό συμμετοχή των μαθητών και την πρόκληση ενδιαφέροντος για τους επιδιωκόμενους γραμματισμούς.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η ανάθεση ενεργητικών ρόλων στους μαθητές, ώστε να παρακολουθούν τη διδασκαλία του μαθήματος προσβλέποντας σε μια ρεαλιστική εικονική παράσταση βοηθά σημαντικά την πρόσληψη του αρχαίου δράματος ως θεατρικού κειμένου. Το θεατρικό κείμενο, ως λογοτεχνικό είδος αποβλέπει αρχικά στην αισθητική απόλαυση του αποδέκτη, κατά συνέπεια του μαθητή. Η συστηματική απομάκρυνση της διδασκαλίας των αρχαίων ποιητικών κειμένων από τον στόχο αυτό ισοπεδώνει την καθεαυτή αισθητική αλλά και παιδαγωγική τους αξία στο σημερινό σχολείο. Η έλλειψη διδακτικού χρόνου μπορεί να αντιμετωπιστεί σήμερα από τη δυνατότητα της πολυπρισματικής διδασκαλίας με Τ.Π.Ε., κάτι που εξασφαλίζει την αποκατάσταση του αρχαίου δράματος ως κειμένου προορισμένου για να παρασταθεί. «Οι λέξεις, τα γεγονότα “ασφυκτιούν” στο κείμενο, ζητούν να αποκτήσουν φωνή και σκηνική υπόσταση, να καταστούν μάχιμα, να περάσουν στο ήθος, στους χαρακτήρες των δρώντων ηρώων.» (Στοιχεία Θεατρολογίας, Α΄ Ενιαίου Λυκείου, βιβλ. μαθητή σελ.72 ΟΕΔΒ 2003).

Επομένως, επιδιώκεται με τον εναλλακτικό τρόπο του παρόντος σεναρίου να αξιοποιηθεί η ισχύουσα διδακτική πρόθεση, παράλληλα με τη συνολική ένταξη του συγκεκριμένου έργου στη γραμματολογική του διάσταση.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι δυνατότητες των ψηφιακών εργαλείων στις ανθρωπιστικές επιστήμες διευκολύνουν την ερευνητική διαδικασία και ο χειρισμός τους καθίσταται απαραίτητος γραμματισμός του σχολείου. Στο σενάριο υπάρχουν δραστηριότητες που αξιοποιούν τη χρήση ηλεκτρονικών λεξικών στην ανάγνωση του αρχαίου κειμένου.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Επίσης, οι επιστημονικές ψηφιακές ιστοσελίδες προϋποθέτουν την πληρέστερη μελέτη του κειμένου.

Το περιβάλλον διδασκαλίας Web2 προσφέρει επιπλέον δυνατότητες παραγωγής και διόρθωσης κειμένων με την ταυτόχρονη ενεργητική συμμετοχή της πλειοψηφίας της τάξης. Παρέχει στον διδάσκοντα την ευελιξία να ανατροφοδοτεί ισότιμα και με διαφάνεια τη συλλογιστική πορεία των ομάδων κατά την εκπόνηση των εργασιών τους. Με τον τρόπο αυτό η διδακτική πράξη δεν έχει διορθωτικό αλλά διαλογικό χαρακτήρα και συνεισφέρει στη διαλεκτική προσέγγιση κάθε γνωστικού αντικειμένου.

Τέλος, η παραγωγή κειμένων σε ψηφιακό περιβάλλον αποκτά «δημόσιο» χαρακτήρα στα όρια της σχολικής τάξης, ώστε ο μαθητής να καθίσταται ενεργός πολίτης στη σχολική κοινότητα με τη χρήση του δημόσιου λόγου. Κατ' αυτόν τον τρόπο παράγεται ένα «ανοιχτό» κείμενο με πολλούς αποδέκτες εκτός από τον διδάσκοντα, το οποίο υπόκειται σε σχολιασμό, διόρθωση και κρίση των συμμαθητών – συνεργατών.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Σοφοκλέους, *Τραγωδία Β' Λυκείου Γενικής Παιδείας*: [«Αντιγόνη»](#).

[Έκφραση - Έκθεση Β' Λυκείου](#).

[Θέματα Χριστιανικής Ηθικής Γ' Λυκείου Γενικής Παιδείας](#), κεφ. ΣΤ'.

[Ορθόδοξη Πίστη και Λατρεία Α' Λυκείου Γενικής Παιδείας](#), κεφ. 12.

[Στοιχεία Θεατρολογίας Α' Λυκείου](#), σ. 72-4.

[Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου Α' Λυκείου](#), κεφ. 2.3 Κλασική εποχή.

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

[Σοφοκλής, «Αντιγόνη»](#). Στο *Sophoclis Fabulae*. A.C. Pearson, εκδ. 1967. Οξφόρδη: Clarendon Press]. [Μτφρ. Ι.Ν. Γρυπάρης. χ.χ. *Οι τραγωδίες του Σοφοκλέους*. Ι,

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Αντιγόνη, Ηλέκτρα, Αίας, Τραχίνιαι. Αθήνα: Βιβλιοπωλείον της Εστίας]. [Μτφρ. Στ. Μπαζάκου–Μαραγκουδάκη. 1996. *Αρχαία Ελληνική Τραγωδία. Σοφοκλής. Αντιγόνη*. Αθήνα: Dian Books]. [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα].

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Ιστοσελίδες

[Λεξικό Liddell - Scott Κωνσταντινίδου](#) [Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Μαθηματικών Εργαστήριο Υπολογιστικών Μαθηματικών, Μαθηματικού Λογισμικού και Ψηφιακής Τυπογραφίας].

Liddell & Scott: Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας [πηγή: Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα].

[Θάνατος δια λιθοβολισμού στο νέο ποινικό κώδικα του Ιράν](#) [πηγή: “paraskhnio.gr”].

[Λευιτικόν](#) [πηγή: Ιστότοπος «Πατερική Θεολογία»].

[Έξοδος](#) [πηγή: Ιστότοπος «Πατερική Θεολογία»].

Ρηγάτος, Γ. [«Ο λιθοβολισμός από την αρχαιότητα στον 20ό αι»](#) [πηγή: περιοδικό *Ιστορία*].

[Βασικές θέσεις της ορθόδοξης θρησκείας \[πηγή: Ιστότοπος «Ορθόδοξοι Ιεραπόστολοι»\]](#).

[Μια θεολογική προσέγγιση \[πηγή: Ιστότοπος «Προσκυνητής»\]](#).

[Ταφικές τελετές στον Χριστιανισμό \[πηγή: Ιστότοπος «Ιαματικός»\]](#).

Διδακτική πορεία / στάδια /φάσεις

Χωρίς να αλλοιωθεί ο χαρακτήρας των δραστηριοτήτων αναδιατάχθηκαν τα Φύλλα Εργασίας, και οι ομάδες, για να ταιριάζουν ευκολότερα σε διαφορετικό ψηφιακό περιβάλλον από αυτό που προέβλεπε το σενάριο. Κάθε ρόλος έγινε μία ομάδα και οι αρμοδιότητες των μελών κάθε ομάδας αφέθηκαν στην αυτενέργεια και τις ικανότητες των μελών της, με την επίβλεψη του καθηγητή. Διαμορφώθηκαν τρία [Φύλλα Εργασίας](#) για κάθε ομάδα, όπως παρατίθενται στο τέλος. Συνεπώς, η περιγραφή που

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ακολουθεί παραπέμπει στην αρχική δομή των Φύλλων Εργασίας και όχι σε αυτήν που χρησιμοποιήθηκε στην εφαρμογή.

Α΄ Φάση

(3 ώρες, αίθουσα υπολογιστών)

Το σενάριο απευθύνεται σε σχολική τάξη με δύναμη από δεκαέξι έως τριάντα το πολύ μαθητών. Στο Wiki του μαθήματος, ο διδάσκων δημιουργεί τέσσερις ενότητες, οι οποίες αποτελούνται από [αρχαίο κείμενο και τις δύο μεταφράσεις](#) του, που προέρχονται από την Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα. Σημειώνεται ότι στο πρωτότυπο κείμενο υπογραμμίζονται για κάθε ομάδα συγκεκριμένες λέξεις από τον διδάσκοντα, ανάλογα με το πεδίο έρευνας της ομάδας, προκειμένου να δοθεί το κέντρο βάρους στο σχολιασμό αυτών. Παράλληλα, στο Wiki δίνεται ως υπερσύνδεση η ψηφιοποιημένη [Επιτομή του Λεξικού Liddell - Scott](#) στις Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα (εναλλακτικά από το πανεπιστήμιο Αιγαίου: [Liddell - Scott](#)).

Οι μαθητές χωρίζονται σε τέσσερις ομάδες, οι οποίες στελεχώνονται από λεξικογράφους, μελετητές, ερευνητές, σκηνοθέτες και λαμβάνουν διαφορετικές αναθέσεις από τον διδάσκοντα. Οι λεξικογράφοι καλύπτουν το επίπεδο γλωσσικής και συντακτικής εξομάλυνσης και καταγράφουν τα στοιχεία που συνέλεξαν από το λεξικό για τις υπογραμμισμένες λέξεις. Οι μελετητές επεξεργάζονται τα δεδομένα των λεξικογράφων και προτείνουν εναλλακτικές μεταφραστικές αποδόσεις. Οι ερευνητές διεισδύουν στη ρητορική των υπογραμμισμένων λέξεων, εντοπίζουν σχήματα λόγου, συναισθηματικές αποχρώσεις και προτείνουν με τη σειρά τους τις δικές τους εναλλακτικές μεταφραστικές αποδόσεις. Οι σκηνοθέτες προχωρούν σε μια ψυχαναλυτική προσέγγιση του ήθους των προσώπων, προσπαθούν να σκιαγραφήσουν τους δύο χαρακτήρες και σε συνεργασία με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας τους προτείνουν το τελικό κείμενο της εικονικής θεατρικής τους παράστασης, καθώς επίσης και ένα κείμενο που περιέχει σκηνοθετικές οδηγίες και σχόλια. Την

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

εργασία αυτή αναλαμβάνει η πρώτη και η δεύτερη ομάδα για τους στίχους 1-19 και 20-38. Για την τρίτη και τέταρτη ομάδα, η διαφοροποίηση έγκειται στο ότι οι λεξικογράφοι σχολιάζουν τις υπογραμμισμένες λέξεις του συνολικού αποσπάσματος (1-38), οι μελετητές και οι ερευνητές υπηρετούν τον ίδιο ρόλο για διαφορετικά χωρία, ενώ οι σκηνοθέτες διερευνούν στην τρίτη ομάδα τον θάνατο, τα ταφικά έθιμα, τις διά θάνατον τιμωρίες ανά εποχή και στην τέταρτη τις πολιτειακές μεταβολές που υπονοεί η ρητορική του αποσπάσματος.

ΟΜΑΔΑ Α:

Αναλαμβάνει τη μελέτη των στίχων 1-19. Έργο των λεξικογράφων η μελέτη και γλωσσική εξομάλυνση των λέξεων: *αὐτάδελφον, κάρα, ἀλγεινὸν, ἄτης, ὄπωπα κακῶν, κήρυγμα θεῖναι (τίθημι κήρυγμα), σε λανθάνει, στείχοντα κακά (ρ. στείχω)*. Οι ερευνητές προχωρούν σε ερμηνευτική ανάλυση των λέξεων που χρησιμοποιούνται μεταφορικά ή με την ευρύτερη σημασία τους. Συγκεκριμένα, διερευνούν την ειρωνεία – προῖδεασμό του ρήματος λανθάνω, το σύστοιχο κήρυγμα θεῖναι, τη μεταφορά στείχοντα κακά. Εντοπίζουν τον δραματικό, υπερβολικό και απόλυτο χαρακτήρα της ρητορικής της Αντιγόνης, το σχήμα αποστροφής και την εκτενή ερώτηση των στ. 2-3. Οι μελετητές διερευνούν την έννοια της λέξης «μύθος» σε σχέση με την απόδοση είδηση/ φήμη και προκειμένου να σχολιάσουν τι αποτελεί «πραγματική είδηση» για την Ισμήνη εκτός από τον θάνατο των αδελφών της. Εντοπίζουν τον πλεονασμό των στίχων 13-14, τις αντιθέσεις *ἡδύς - ἀλγεινός, εὐτυχοῦσα - ἀτωμένη* και σχολιάζουν την ειρωνεία *ἤδη καλῶς*. Οι σκηνοθέτες διερευνούν το ήθος των δύο κοριτσιών. Αρχικά, εντοπίζουν την φαινομενικά αδιάφορη και ψυχρή αντίδραση της Ισμήνης σε σχέση με την ορμητικότητα της Αντιγόνης. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, αποκαλύπτουν την εσωστρέφεια αυτού που έχει δεχθεί τα αλγεινά και δεν αντιδρά πλέον (εναλλακτικά προσπαθούν να περιγράψουν πώς ο λόγος αποδίδει την ψυχική απόχρωση του πένθους μέσα από τη διαφορετική πρόσληψη της Αντιγόνης και της Ισμήνης).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΟΜΑΔΑ Β:

Αναλαμβάνει τη μελέτη των στίχων 20-38. Έργο των λεξικογράφων είναι ο σχολιασμός των: *ἔπος, δηλοῖς ἔπος τι καλχαίνουσα, ἔκρυψε ἔντιμον* (για τον Ετεοκλή), *μη τάφω καλύψαι* (για τον Πολυνείκη) και η συντακτική εξομάλυνση των: *δεῦρο νεῖσθαι, προκηρύξοντα ταῦτα, τὸ πράγμ' ἄγεινούχ' ὡς παρ' οὐδέν*. Οι ερευνητές παραθέτουν πληροφορίες για το ιστορικό πλαίσιο των θανάτων του Ετεοκλή και του Πολυνείκη (βλ. Εισαγωγή σ. 30-31 και βιβλιογραφία Paul Diel – μυθολογικές αποδόσεις στις αλλαγές καθεστώτων: δίδυμοι / αλληλοσκοτωμός, αριθμός 3/ κατάρα τριών γενεών, Επτά επί Θήβας / ημέρες της δημιουργίας και Κακριδής – χρήση μαγικών αριθμών στη μυθολογία, κατάρες / σφαγές ως επισφράγιση – οριστικοποίηση αλλαγών). Οι μελετητές καταγράφουν το σχήμα λιτότητας του στ. 15, καθώς και την αυστηρότητα της ποινής την οποία διακήρυξε ο Κρέων. Οι σκηνοθέτες ερμηνεύοντας τους στίχους 8 και 15 σχολιάζουν την αντίθεση της ρητορικής της Αντιγόνης («τὸν στρατηγόν») και της Ισμήνης (*Ἀργείων στρατός*). Επιδιώκεται μέσα από αυτήν την αντίθεση να χαρακτηριστεί η Αντιγόνη να φανεί η παρορμητικότητα της Αντιγόνης, που δε στέκεται στο ιστορικό συμβάν, αλλά αποδίδει ευθύνες στον Κρέοντα, ο οποίος σε πρώτη ανάγνωση έσωσε την πόλη. Αντίστοιχα, η Ισμήνη ως «λογική» ή σοφή(;) γνωρίζει αυτά που την ενδιαφέρουν, απαλλαγμένη από κάθε διάθεση διεκδίκησης.

ΟΜΑΔΑ Γ:

Οι λεξικογράφοι θα εντοπίσουν στο απόσπασμα στ. 1-38 όλες τις σχετικές με τον θάνατο λέξεις, δίνοντας έμφαση στους στίχους 13-14 και 21-22. Οι ερευνητές θα μελετήσουν το ζεύγος προϋπόθεση – πράξη (πράξη α': *ἔκρυψε κατὰ χθονὸς ἔντιμον τοῖς ἔνερθεν νεκροῖς* και προϋπόθεση: *σὺν δίκη χρήσει δικαία καὶ νόμου*, πράξη β': *τὸν δε νέκυν Πολυνείκους (φασιν) ἔκκεκηρῦχθαι (ἄστοῖσί) ἀθλίως τὸ μη τάφω καλύψαι μηδὲ κωκῦσαί τινα* και προϋπόθεση: *ἂν δ' ἄκλαυτον, ἄταφον γλυκὺν*

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

θησαυρὸν πρὸς χάριν βορᾶς οἰωνοῖς εἰσορῶσι. Οι μελετητές (ταυτίζεται το αντικείμενό τους εδώ με αυτό των ερευνητών) σχολιάζουν αντίστοιχα τους στίχους 33-36, σχετικά με την τιμωρία διά λιθοβολισμού. Οι σκηνοθέτες μελετούν τα ταφικά έθιμα και τις τιμωρίες, αφενός ως τιμωρίες μετά θάνατον και αφετέρου ως θανατική ποινή με λιθοβολισμό. Αναζητούν στο διαδίκτυο τις διά θάνατον τιμωρίες, παρατηρούν τις διαφορές – ομοιότητες ανά εποχή, επισημαίνουν τις αιτίες – αφορμές ανά εποχή. Παράλληλα, διερευνούν με παραπομπές από θεολογικά κείμενα τα ταφικά έθιμα διαχρονικά από το χθες στο σήμερα και από την προφορική παράδοση στη γραπτή, καθώς και τη σχέση ταφής – αμαρτίας. Τελικός στόχος είναι ο σχολιασμός του θανάτου στη λογοτεχνία (θάνατος ως παραδειγματισμός, ως πράξη εντιμότητας – γενναιότητας, ως μοίρα κ.ο.κ.).

ΟΜΑΔΑ Δ:

Οι λεξικογράφοι αναζητούν σε όλο το απόσπασμα λέξεις δηλωτικές της εξουσίας. Οι ερευνητές – μελετητές σχολιάζουν μία προς μία την ιστορικότητά τους, διερευνώντας τις αλλαγές των πολιτευμάτων και επισημαίνοντας τους όρους βασιλεία - αριστοκρατία – τυραννίδα. Η μελέτη τους στηρίζεται στον τελευταίο στίχο του αποσπάσματος και δείξεις τάχα εἴτ' εὐγενὴς πέφυκας εἴτ' ἐσθλῶν κακῆ. Οι σκηνοθέτες αναδεικνύουν επιμέρους όψεις της Αντιγόνης, καθώς το δεύτερο επίπεδο πένθους αφορά το χαμένο πολίτευμα και το καθεστώς ανελευθερίας που της επιβάλλεται. Οι σκηνοθέτες αυτής της ομάδας αναλαμβάνουν τη γραμματολογική υποστήριξη της θέσης τους σε σχέση με το ιστορικό πλαίσιο της παράστασης στην αρχαιότητα (πότε παίχθηκε, σε ποιους και τι απήχηση είχε).

Β' Φάση

(3 ώρες, αίθουσα υπολογιστών)

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

4^η ώρα

Στη δεύτερη φάση του σεναρίου, οι ομάδες θα δουλέψουν ανά ειδικότητα και θα ενώσουν τα δεδομένα του, έτσι ώστε να προκύψει η τελική παρουσίαση: οι λεξικογράφοι συγκεντρώνουν τα σχόλιά τους, οι μελετητές και οι ερευνητές προτείνουν κριτική μετάφραση, που δεν προορίζεται πια για θεατρικό κείμενο, αλλά για πρωτότυπο τεύχος comic, ενώ οι σκηνοθέτες δίνουν σαφείς οδηγίες που αφορούν όχι μόνο στις σκηνικές οδηγίες, αλλά και τις ενδυματολογικές προτάσεις, καθώς και το σκηνογραφικό περιβάλλον, που θα χρησιμοποιηθεί στη σελιδοποίηση του τεύχους. Για τον σχεδιασμό του τεύχους προτείνεται το ελεύθερο λογισμικό [Toondoo](#), το οποίο αφενός είναι αρκετά εύχρηστο, μετά από σχετική εξοικείωση και αφετέρου προσφέρεται για το πλήθος των επιλογών που επιτρέπει στον χρήστη. Ο διδάσκων συμβουλεύεται τις [οδηγίες για το περιβάλλον Toondoo](#), τις οποίες και αναρτά στο Wiki του μαθήματος, έτσι ώστε να διαβαστούν και να χρησιμοποιηθούν από τους μαθητές. Ανατίθεται στους μαθητές, μετά από σχετικές υποδείξεις, η κατά μόνας εξοικείωση με το Toondoo.

5^η ώρα

Για πρακτικούς λόγους δημιουργεί όλη η τάξη έναν κοινό λογαριασμό, έτσι ώστε να αποθηκεύονται οι εκάστοτε αλλαγές σε έναν χρήστη και τα καρέ να υπάρχουν συνολικά σε έναν ηλεκτρονικό χώρο αποθήκευσης. Η ολομέλεια της τάξης επιβεβαιώνει τις τελικές αποφάσεις από την προηγούμενη φάση που αφορούν στην ενδυματολογία και τη σκηνογραφία.

Κομβικό ρόλο στη δημιουργία του τεύχους διαδραματίζει η μαθητική μετάφραση, η οποία σε αυτή τη φάση διασκευάζεται και τροποποιείται σε λεκτικά εκφωνήματα comic (σε σύννεφα διαλόγου). Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των λεκτικών εκφωνημάτων είναι η πύκνωση και η αφαιρετικότητα, μιας και ο λόγος πρέπει να είναι σύντομος και περιεκτικός στη μικρή έκταση που του αναλογεί. Οι λεξικογράφοι

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

και οι ερευνητές προτείνουν ακολουθίες εκφωνημάτων σε μορφή σύντομης στιχομυθίας, οι μελετητές αναλαμβάνουν την επιμέλεια επιμέρους ενοτήτων του τεύχους (αφήγηση του μύθου των Λαβδακιδών, δοξασίες για τον θάνατο στην αρχαιότητα, αφίσα Glog για το λιθοβολισμό, εξέλιξη των πολιτευμάτων), με τα οποία είχαν ασχοληθεί στην Α΄ Φάση της διδασκαλίας. Οι σκηνοθέτες αναλαμβάνουν τη δημιουργία των ηρώων του comic και την επιμέλεια του εξωφύλλου.

6^η ώρα:

Το περιβάλλον Toondoo προσφέρει τη δυνατότητα δημοσίευσης (*Publish*) του τελικού σχεδίου κόμικ στον ιστότοπό του. Ανάλογα με τις προσδοκίες του τμήματος, η εργασία μπορεί να μείνει στο αποτέλεσμα του Toondoo. Στην περίπτωση ενός φιλόδοξου μαθητικού δυναμικού, προτείνεται η περαιτέρω επεξεργασία των κωμικών καρτέ με απλά ηλεκτρονικά εργαλεία. Τα τελικά καρτέ μπορούν να αποκοπούν με σκοπό την περαιτέρω επεξεργασία τους είτε με τη συντόμευση *Print Screen* σε υπολογιστές με λειτουργικό Windows xp (το πιο σύνηθες στα σχολεία), προκειμένου να παραχθούν κάποια *screen shoots* που θα περιέχουν το καρτέ προς επιθυμητή επεξεργασία είτε με το *Εργαλείο Αποκομμάτων* (Windows 7 & 8), που επιφέρει πιο αποτελεσματικά την προσδοκώμενη εικόνα. Τα καρτέ κατ' αυτόν τον τρόπο καθίστανται εικόνες, οι οποίες τοποθετούνται σε ένα απλό έγγραφο κειμενογράφου (με επεξεργασία στο φόντο, τη σελιδοποίηση κ.ο.κ.). Στην τελευταία διδακτική ώρα, ένας μαθητής – χειριστής η/υ στο εργαστήριο πληροφορικής μετατρέπει το έγγραφο από τη μορφή του Word σε Pdf (από την εντολή *Αποθήκευση ως Pdf* ή με ένα ελεύθερο λογισμικό “Pdf converter”).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο Φύλλο Εργασίας (εισαγωγικό, κοινό για τις τέσσερις ομάδες)

1. Περιηγηθείτε στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα του Κέντρου Ελληνικής γλώσσας και εντοπίστε [δύο μεταφράσεις](#) της Αντιγόνης που συνοδεύουν το πρωτότυπο κείμενο. Επίσης, δείτε τις μεταφράσεις συνημμένες στο ψηφιακό Φύλλο Εργασίας σας (εδώ, στο παράρτημα). Συζητήστε και προσπαθήστε να εξηγήσετε τις διαφορές.
2. Διαβάστε πρώτα τις μεταφράσεις και στη συνέχεια προσπαθήστε να τις αντιστοιχίσετε με το αρχαίο κείμενο.
3. Δείτε την αρχή από τις παρακάτω δύο βιντεοσκοπημένες παραστάσεις της Αντιγόνης και από την κινηματογραφική μεταφορά της. Κρίνετε ποια αποδίδει καλύτερα το πνεύμα του αρχαίου κειμένου.
 - ο α) «Αντιγόνη», 1-38. Κατράκειο θέατρο, 1995· [σκηνοθεσία Μίνως Βολανάκης](#)
 - ο β) «Αντιγόνη», 1-38. Θέατρο Επιδαύρου, 2002· [σκηνοθεσία Νικαίτη Κοντούρη](#)
 - ο γ) «Αντιγόνη», 1-38. Μαυρόασπρη ταινία, 1961· [σκηνοθεσία Γ. Τζαβέλλας](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

2^ο Φύλλο Εργασίας (πρόσληψη) Ομάδα 1

Δραστηριότητα 1η

1. Να παρατηρήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις/ φράσεις του πρωτότυπου (1-19):

αὐτάδελφον, κάρα, ἀλγεινὸν, ἄτης, ὄπωπα, κακῶν, κήρυγμα θεῖναι (τίθημι κήρυγμα), σε λανθάνει, στείχοντα κακά (ρ. στείχω).

2. Στο ηλεκτρονικό λεξικό [Lidel-Scott](#) (εναλλακτικά μπορείτε να το βρείτε και [εδώ](#)) να αναζητήσετε και να καταγράψετε τις ερμηνείες των λέξεων/εννοιών. Οι λέξεις χρησιμοποιούνται κυριολεκτικά ή μεταφορικά;

Δραστηριότητα 2η

1. Να παρατηρήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις του πρωτότυπου (20-38):
δηλοῖς, ἔπος, τι καλχαίνουσα, ἔκρυψε, ἔντιμον, (για τον Ετεοκλή), μὴ τάφω καλύψαι (για τον Πολυνείκη).
2. Στο ηλεκτρονικό λεξικό [Lidel-Scott](#) (εναλλακτικά μπορείτε να το βρείτε και [εδώ](#)) αναζητήστε τις ερμηνείες των εννοιών και σχολιάστε σημασιολογικά τις παραπάνω λέξεις/ φράσεις.
3. Εξομαλύνετε συντακτικά την πρόταση «δεῦρο νεῖσθαι ταῦτα τοῖσι μὴ εἰδόσιν σαφῆ προκηρύξοντα, καὶ τὸ πρᾶγμ' ἄγειν οὐχ ὡς παρ' οὐδέν».

Δραστηριότητα 3η

1. Εντοπίστε στο απόσπασμα στ. 1-38 όλες τις λέξεις που είναι σχετικές με τον θάνατο.

Δραστηριότητα 4η

1. Στο απόσπασμα 1-38 αναζητήστε τις λέξεις που δηλώνουν εξουσία.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

2^ο Φύλλο Εργασίας (πρόσληψη) Ομάδα 2

Δραστηριότητα 1η

1. Βρείτε τις σημασίες των εξής υπογραμμισμένων λέξεων (1-19) στο ηλεκτρονικό λεξικό [Lidel-Scott](#) (εναλλακτικά μπορείτε να το βρείτε και [εδώ](#)):
λανθάνω, κήρυγμα θείναι, στείχοντα κακά.
2. Θεωρείτε πως η συγκεκριμένη επιλογή λέξεων αποδίδει ειρωνεία; Πώς κρίνετε το ύφος της Αντιγόνης;

Δραστηριότητα 2η

1. Αναζητήστε στο διαδίκτυο πληροφορίες σχετικές με το θάνατο του Ετεοκλή και του Πολυνείκη, καθώς και το συμβολισμό τους. Προσοχή στην «ταυτότητα» των σελίδων που επισκέπτεστε.

Δραστηριότητα 3η

1. Μελετήστε το ζεύγος της πράξης και της προϋπόθεσής της (23-25 και 26-30).

α' πράξη: *κατὰ χθονὸς ἔκρυσσε τοῖς ἔνερθεν ἔντιμον νεκροῖς*

προϋπόθεση: *σὺν δίκη χρήσει δικαίᾳ καὶ νόμου*

β' πράξη: *ἔᾶν δ' ἄκλαντον, ἄταφον γλυκὴν θησαυρὸν πρὸς χάριν βορᾶς οἰωνοῖς εἰσορῶσι*

προϋπόθεση: *τὸν δε νέκυν Πολυνείκους (φασιν) ἐκκεκηρῦχθαι (ἄστοῖσι) ἀθλίως τὸ μὴ τάφῳ καλύψαι μηδὲ κωκῦσαι τινα*

Δραστηριότητα 4η

(ίδια με την 3^η ομάδα)

Αναζητήστε στο διαδίκτυο την ιστορία της εξέλιξης των πολιτευμάτων και τις ποιοτικές αλλαγές από το ένα στο άλλο. Ειδικότερα, επισημάνετε τους όρους: βασιλεία, αριστοκρατία, τυραννίδα, με αφορμή το στίχο
«καὶ δείξεις τάχα εἴτ' εὐγενὴς πέφυκας εἴτ' ἐσθλῶν κακή».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Μία προσέγγιση μπορείτε να βρείτε στο [βιβλίο Ιστορίας της Α΄ Λυκείου](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

2^ο Φύλλο Εργασίας (πρόσληψη) Ομάδα 3

Δραστηριότητα 1η

1. Στο ηλεκτρονικό λεξικό [Lidel-Scott](#) (εναλλακτικά μπορείτε να το βρείτε και [εδώ](#)) αναζητήστε την έννοια της λέξεως «μύθος» (στ. 11). Ποιες είναι οι εναλλακτικές αποδόσεις;
2. Ποια αντιθετικά ζεύγη λέξεων εντοπίζετε στο πρωτότυπο; Πώς σχολιάζετε την ειρωνεία «ἤδη καλῶς» (στ. 18);

Δραστηριότητα 2η

1. Μελετήστε τους στίχους 34 – 35 του προλόγου: *καὶ τὸ πρᾶγμα ἄγειν οὐχ ὡς παρ' οὐδέν.* Ποιο σχῆμα λόγου εντοπίζετε;
2. Τι απαγόρευσε ο Κρέων; Ποια ποινή ανακοινώνει για την παράβασή της; Ποια είναι η άποψή σας ως προς την απαγόρευση και την ποινή;

Δραστηριότητα 3η

1. Σχολιάστε τους στίχους 33-36 που σχετίζονται με την τιμωρία διά λιθοβολισμού (*καὶ δεῦρο νεῖσθαι ταῦτα τοῖσι μὴ εἰδόσιν σαφῆ προκηρύξοντα, καὶ τὸ πρᾶγμα ἄγειν οὐχ ὡς παρ' οὐδέν, ἀλλ' ὅς ἂν τούτων τι δρᾷ, φόνον προκείσθαι δημόλευστον ἐν πόλει*).
2. Για την τιμωρία δια λιθοβολισμού δείτε:
 - [Θάνατος δια λιθοβολισμού στο νέο ποινικό κώδικα του Ιράν](#)
 - [Εξοδος](#)
 - [«Ο λιθοβολισμός από την αρχαιότητα στον 20ό αι».](#)

Δραστηριότητα 4η

(ίδια με τη 2^η ομάδα)

1. Αναζητήστε στο διαδίκτυο την ιστορία της εξέλιξης των πολιτευμάτων και τις ποιοτικές αλλαγές από το ένα στο άλλο. Ειδικότερα, επισημάνετε τους όρους:

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

βασιλεία, αριστοκρατία, τυραννίδα, με αφορμή το στίχο «και δείξεις τάχα
εἴτ' εὐγενῆς πέφυκας εἴτ' ἐσθλῶν κακή».

Μία προσέγγιση μπορείτε να βρείτε στο [βιβλίο Ιστορίας της Α' Λυκείου](#)

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

2^ο Φύλλο Εργασίας (πρόσληψη) Ομάδα 4

Δραστηριότητα 1η

1. Ποια η διαφορά στη δυναμική των λόγων Αντιγόνης – Ισμήνης; Πώς εκφράζεται γλωσσικά η ψυχική τους κατάσταση; Εντοπίστε σχετικούς στίχους που τεκμηριώνουν την κρίση σας.

Δραστηριότητα 2η

1. Μελετήστε τη αντίθεση στη ρητορική της Αντιγόνης και της Ισμήνης στις αναφορές τους στον Κρέοντα (*τὸν στρατηγὸν - Ἀργείων στρατὸς*). Τι επιδιώκεται μέσω αυτής της αντίθεσης ως προς το ήθος των ηρωίδων;

Δραστηριότητα 3η

1. Αναζητήστε στο διαδίκτυο τις διά θάνατον τιμωρίες, τις ποινές και τη σύνδεσή τους με αντίστοιχα εγκλήματα ανά εποχή.
2. Για την ταφή και τα ταφικά έθιμα δείτε:
 - [Βασικές θέσεις της ορθόδοξης θρησκείας](#)
 - [Μια θεολογική προσέγγιση](#)
 - [Ταφικές τελετές στον Χριστιανισμό](#)

Δραστηριότητα 4η

1. Η Αντιγόνη πενθεί σε πρώτο επίπεδο τα χαμένα αδέρφια της, ενώ σε δεύτερο επίπεδο πενθεί το χαμένο πολίτευμα. Υποστηρίξτε αυτή τη θέση, λαμβάνοντας υπόψη το ιστορικό πλαίσιο του χρόνου παράστασης της «Αντιγόνης» στην αρχαιότητα (πότε παίχθηκε, σε ποιους και τι απήχηση είχε).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

3^ο Φύλλο Εργασίας (δημιουργία)

όλοι

- Ελέγξτε τις απαντήσεις στις δραστηριότητες του 2^{ου} Φύλλου Εργασίας.
- Προσπαθήστε όλοι να μεταφράσετε τους στίχους 1-38.
- Γνωρίστε το περιβάλλον [Toondoo](#) ([οδηγίες για το περιβάλλον Toondoo](#)).
Εναλλακτικά, μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το [Pixton](#) ή όποιο άλλο γνωρίζετε.
- Προχωρήστε στις δραστηριότητες

Ομάδα 1 και Ομάδα 2

Μετατρέψτε το κείμενο της μετάφρασης σε διάλογο με σύντομες φράσεις.

Ομάδα 3

Αναλαμβάνετε τις εισαγωγικές και συμπληρωματικές σελίδες. Επιλέξτε τις πληροφορίες για τον μύθο των Λαβδακιδών (παράγραφος 100- 150 λέξεις), την υπόθεση της «Αντιγόνης» σε σχέση με το θάνατο των αδερφών (100 περίπου λέξεις). Δημιουργήστε μία σχετική Glog για τον λιθοβολισμό ή για την εξέλιξη των πολιτευμάτων στην αρχαιότητα. Αν γνωρίζετε κάποιο περιβάλλον για τη δημιουργία ψηφιακής αφίσας, χρησιμοποιήστε το. Αλλιώς δοκιμάστε εδώ [Glogster](#).

Ομάδα 4

Δημιουργήστε μορφές των ηρώων στο traitR (από το οριζόντιο μενού, επιλογή *tools*) του [Toondoo](#) ή στο περιβάλλον [Pixton](#) ή σε άλλο που πιθανόν ξέρετε καλύτερα για δημιουργία κόμικ.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΛΟΧΕΣ

-

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Επειδή οι συνθήκες, που διαμορφώθηκαν στο Λύκειο μετά την εφαρμογή της αξιολόγησης των μαθητών με το σύστημα της «τράπεζας θεμάτων», είναι ιδιαίτερα πιεστικές και τροφοδοτούν ακόμα περισσότερο τον στείρο ωφελμισμό, καθορίζουν άρρητα αλλά – αναπόφευκτα – πιο ασφυκτικά το πλαίσιο και τους στόχους της διδασκαλίας. Οι μαθητές διαμορφώνουν πρακτική που όλο και περισσότερο αρνείται να προσλάβει και απορρίπτει αυτό που δεν εξετάζεται.

Έτσι, έγιναν μικρές παρεμβάσεις στο σενάριο με κριτήριο να γίνει ευκολότερη η εφαρμογή του στις νέες συνθήκες. Σε κάθε περίπτωση λαμβάνονταν υπόψη το θεωρητικό πλαίσιο και η σκοπιμότητα των δραστηριοτήτων που προτείνονται από το σενάριο στο οποίο βασίζεται η εφαρμογή.

Στην ενότητα Α. Ταυτότητα. Σε σχέση με τον Χώρο, έγινε προσπάθεια να μην απαιτηθεί, ως προϋπόθεση, χώρος δουλειάς εκτός σχολείου, όπως το σπίτι. Επίσης, για λόγους πρακτικούς εικονικός χώρος δεν θεωρήθηκε κάτι συγκεκριμένο, αλλά γενικά τα περιβάλλοντα Web2.

Σε σχέση με τις προϋποθέσεις για τον δάσκαλο, έγιναν αλλαγές με κριτήριο τις μέσες ανάγκες διδασκαλίας της τραγωδίας στο ελληνικό σχολείο και τα συνηθισμένα επαγγελματικά και επιστημονικά χαρακτηριστικά της ταυτότητας των φιλόλογων.

Σε σχέση με τις προϋποθέσεις για τον μαθητή, αφαιρέθηκε η προϋπόθεση να έχει στο σπίτι του σύνδεση στο διαδίκτυο, επειδή στόχος είναι, κατά το δυνατόν, να εφαρμοστεί το σενάριο στο σχολείο χωρίς να επιβαρύνει με εξωσχολική δουλειά τους μαθητές.

Στην Ενότητα Β. Σύντομη περιγραφή / περίληψη. Το σενάριο προέβλεπε να έχουν παρακολουθήσει οι μαθητές εφαρμογή άλλου σεναρίου. Εφόσον κάτι τέτοιο

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

μάλλον δεν μπορεί να εξασφαλιστεί σε κάθε περίπτωση, εκτός από την εναλλακτική πρόταση να μελετήσουν οι μαθητές μεταφράσεις των στίχων 1-38, όπως υπάρχουν στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα, δόθηκε και η εναλλακτική να δουν βιντεοσκοπημένη την αρχή της παράστασης από δύο παραστάσεις του αρχαίου δράματος και μία κινηματογραφική μεταφορά, που εντοπίστηκαν στο YouTube και μεταφορτώθηκαν ειδικά για την εφαρμογή του σεναρίου: Απόσπασμα από [παράσταση του Εθνικού Θεάτρου στην Επίδαυρο \(2002\)](#), Απόσπασμα από την [παράσταση στο Κατράκειο \(1995\)](#), Απόσπασμα από την [κινηματογραφική μεταφορά του Γιώργου Τζαβέλλα \(1961\)](#). Αυτό έδωσε την αφορμή στους μαθητές να συγκρίνουν τις τρεις διαφορετικές ερμηνείες.

Τέλος, στο σενάριο και στα Φύλλα Εργασίας, αντικαταστάθηκαν ή αφαιρέθηκαν υπερσύνδεσμοι, όπου αυτοί δεν λειτουργούσαν. Για παράδειγμα οι παραπομπές στο Liddell – Scott γίνονται πρώτα στις [Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα](#), όπου εδώ και λίγους μήνες υπάρχει ψηφιοποιημένη η [Επιτομή του λεξικού των Liddell & Scott](#). Η δομή των Φύλλων Εργασίας αναδιατάχθηκε, με τον τρόπο που παρουσιάζεται στη σχετική ενότητα και φαίνεται στα Φύλλα Εργασίας που παρατίθενται, όπως αναρτήθηκαν στο ψηφιακό περιβάλλον εφαρμογής του σεναρίου.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Culler, J. 2003. *Λογοτεχνική Θεωρία. Μια συνοπτική εισαγωγή*, μτφρ. Κ. Διαμαντάκου, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Baldwin, P. & K. Fleming. 2003. *Teaching Literacy through Drama. Creative approaches*. New York: Routledge Falmer.
- Derrida, J. 1990. *Περί Γραμματολογίας*, μτφρ. Παπαγιώργης Κ.. Αθήνα: Γνώση.
- Παπάζογλου, Ε. 2014. *Το πρόσωπο του πένθους. Η Ηλέκτρα του Σοφοκλή ανάμεσα στο κείμενο και την παράσταση*. Αθήνα: Πόλις.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Τσάφος, Β. 2004. *Η διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας και Γλώσσας. Για μια εναλλακτική μαθητεία στον αρχαίο κόσμο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Χουρμουζιάδης, Ν. Χ. 1984. *Όροι και μετασχηματισμοί στην αρχαία ελληνική τραγωδία*. Αθήνα: Γνώση.

Βρασίδης, Χ. & Σ. Ρετάλης. 2005. «Ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη υλικού διαδικτυακής μάθησης». Στο *Οι προηγμένες τεχνολογίες διαδικτύου στην υπηρεσία της μάθησης*, επιμ. Σ. Ρετάλης, 59-77. Αθήνα: Καστανιώτη.

Δημητρακοπούλου, Α. 1998. «Σχεδιάζοντας εκπαιδευτικά λογισμικά - Από τις εμπειρικές προσεγγίσεις στη διεπιστημονική θεώρηση», *Σύγχρονη Εκπαίδευση* 100 & 101, 114-123 & 95-103.

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html
[20.11.2012]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Οι μεταφράσεις των στίχων 1-38 από την Πύλη

<p>Μτφρ. Στ. Μπαζάκου–Μαραγκουδάκη. ΑΝΤΙΓΟΝΗ Καλή μου, αγαπημένη μου Ισμήνη, αδελφή μου, ποιο τάχα απ' τον Οιδίποδα κακό δε ρίχνει ο Δίας στις δυο μας που απομείναμε μες στη ζωή μονάχες; Τίποτα δεν υπάρχει πια, κατάρρα και οδύνη, ντροπή ή και ατίμωση, που εγώ να μην το βλέπω μες στις δικές σου συμφορές και μέσα στις δικές μου.</p>	<p>Μτφρ. Ι.Ν. Γρυπάρης ΑΝΤΙΓΟΝΗ Ω αγαπημένη αυταδερφή μου Ισμήνη, ξέρεις ποιο τάχ' απ' τα κακά, που ο Οιδίπους μας άφησε κληρονομιά, να μένη που ο Δίας να μην το 'στεύει στις δυο μας που είμαστε ακόμα στη ζωή; Γιατί κανένα πόνο και καμιά κατάρρα, καμιά ντροπή κι ούτε καμιά ατιμία δεν είδα εγώ να λείψη απ' τις δικές σου κι απ' τις δικές μου συμφορές. Και</p>	<p>ΑΝ. Ὡ κοινὸν αὐτάδελφον Ἰσμήνης κάρα, ἄρ' οἴσθ' ὃ τι Ζεὺς τῶν ἀπ' Οἰδίπου κακῶν ὅποιον οὐχὶ νῶν ἔτι ζῶσαιν τελεῖ; Οὐδὲν γὰρ οὐτ' ἀλγεινὸν οὐτ' ἄτης ἄτερ (5) οὐτ' αἰσχροὺς οὐτ' ἄτιμόν ἐσθ', ὅποιον οὐ τῶν σῶν τε κάμῶν οὐκ ὅπωπ' ἐγὼ κακῶν. Καὶ νῦν τί τοῦτ' αὖ φασι πανδήμῳ πόλει κήρυγμα θεῖναι τὸν στρατηγὸν ἀρτίως;</p>
--	---	---

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

<p>Και τί 'ναι πάλι η προσταγή που λεν πως μόλις τώρα ο στρατηγός μας έβγαλε για τους πολίτες όλους; Ξέρεις; Το έχεις ακουστά; Ή δεν καταλαβαίνεις πως συμφορές ορμήσανε απ' τους εχθρούς στους φίλους;</p> <p>ΙΣΜΗΝΗ Όσο για με, λόγος κανείς για φίλους, Αντιγόνη, ούτε γλυκός ούτε πικρός, δεν έφτασε αφότου οι δυο μας στερηθήκαμε τα δυο μας τα αδέρφια, που αλληλοσκοτώθηκαν μέσα στην ίδια μέρα. Απ' τη στιγμή που έφυγε πια ο στρατός του Άργους τη νύχτα που μας πέρασε, τίποτα πιο σπουδαίο δεν είδα, μεγαλύτερη χαρά ή λύπη νά 'χω.</p> <p>ΑΝΤΙΓΟΝΗ Ήμουνα σίγουρη, γι' αυτό σε φώναζα εδώ έξω από τις πύλες της αυλής, μόνη σου, να μ' ακούσεις.</p> <p>ΙΣΜΗΝΗ Μα τι συμβαίνει; Ταραχή ο λόγος σου δηλώνει.</p> <p>ΑΝΤΙΓΟΝΗ Μήπως δεν έχει ο Κρέοντας τα δυο μας τα αδέρφια το 'να θαμμένο με τιμές και τ' άλλο ατιμασμένο; Λένε πως τον Ετεοκλή, σύμφωνα με το δίκιο και με το νόμο που κρατεί τον έθαψε στο χώμα, ώστε να πάει στους νεκρούς με τις τιμές που πρέπει. Το κακοθάνατο κορμί όμως του Πολυνείκη εβγήκε, λέει, διαταγή κανείς να μην το θάψει κι ούτε κανείς στην πόλη αυτή πρέπει να το θρηνησει, μα να τ' αφήσουν άκλαυτο κι άταφο, για τα όρνια</p>	<p>τώρα τί 'ναι αυτή πάλι η προσταγή, που λένε πως ότι και διαλάλησε στη χώρα και σ' όλους τους πολίτες ο άρχοντάς μας; Ξέρεις κι άκουσες τίποτα; ή δεν έχεις είδηση πάρη πως κακό ετοιμάζουν για τους αγαπημένους μας οι εχθροί μας;</p> <p>ΙΣΜΗΝΗ Για μένα κανείς λόγος, Αντιγόνη, μήτε καλός μήτε κακός δεν ήρθε για φίλους μας, απ' όταν σε μια μέρα χάσαμε οι δυο τούς δυο τούς αδερφούς μας, που πέσανε απ' το χέρι ο ένας του άλλου· κι αφού του Άργους σκορπίστηκε και πάει τη νύχτ' αυτή ο στρατός, εγώ, δεν ξέρω τίποτα παραπάνω, είτε αν πως είμαι πιο ευτυχισμένη, ή πιο συφοριασμένη.</p> <p>ΑΝΤΙΓΟΝΗ Ήμουνα βέβαιη και γι' αυτό ίσα ίσα σ' έφερα εδώ έξω απ' της αυλής τις πύλες για να τ' ακούσης μόνη.</p> <p>ΙΣΜΗΝΗ Μα τι τρέχει; Δείχνεις πως κάτι βράζει μες στο νου σου.</p> <p>ΑΝΤΙΓΟΝΗ Και μη δεν έχει ο Κρέοντας τον ένα τον αδερφό μας με ταφή τιμήση, ενώ άταφο καταφρονά τον άλλο; Τον Έτεοκλή, όπως λεν, και με το δίκιο, πρόσταξε να τον θάψουν, για να πάη με τιμή στους νεκρούς του Κάτω κόσμου· μα το άθλιο το κορμί του Πολυνείκη στους πολίτες διαλάλησε, κανένας στη γης να μη το κρύψη ούτε το</p>	<p>Έχεις τι κεισήκουσας; ή σε λανθάνει (10) πρὸς τοὺς φίλους στείχοντα τῶν ἐχθρῶν κακά;</p> <p>ΙΣ. Ἐμοὶ μὲν οὐδεὶς μῦθος, Ἀντιγόνη, φίλων οὐθ' ἡδὺς οὐτ' ἀλγείνους ἴκετ' ἐξ ὅτου δυοῖν ἀδελφοῖν ἐστερήθημεν δύο, μιᾶ θανόντων ἡμέρα διπλῆ χερσί-</p> <p>(15) ἐπεὶ δὲ φροῦδος ἐστὶν Ἀργείων στρατὸς ἐν νυκτὶ τῇ νῦν, οὐδὲν οἶδ' ὑπέρτερον, οὐτ' εὐτυχοῦσα μᾶλλον οὐτ' ἀτωμένη.</p> <p>ΑΝ. Ἥϊδη καλῶς, καὶ σ' ἐκτὸς αὐλείων πυλῶν τοῦδ' οὐνεκ' ἐξέπεμπον, ὡς μόνη κλύεις.</p> <p>(20) ΙΣ. Τί δ' ἔστι; δηλοῖς γάρ τι καλχαίνουσ' ἔπος.</p> <p>ΑΝ. Οὐ γὰρ τάφου νῶν τῶ κασιγνήτω Κρέων</p> <p>τὸν μὲν προτίσας, τὸν δ' ἀτιμάσας ἔχει Ἐτεοκλέα μὲν, ὡς λέγουσι, σὺν δίκη χρησθεὶς δικαίᾳ καὶ νόμῳ, κατὰ χθονὸς</p> <p>(25) ἔκρουψε τοῖς ἔνερθεν ἔντιμον νεκροῖς, τὸν δ' ἀθλίως θανόντα Πολυνείκους νέκυν ἀστοῖσιν φασὶν ἐκκεκηρῦχθαι τὸ μὴ τάφῳ καλύψαι μηδὲ κωκυσαί τινα, ἔᾶν δ' ἄκλαυτον, ἄταφον, οἰωνοῖς γλυκὺν</p> <p>(30) θησαυρὸν εἰσορῶσι πρὸς χάριν βορᾶς. Τοιαῦτά φασὶ τὸν ἀγαθὸν Κρέοντα σοὶ κάμοι, λέγω γὰρ κάμει, κηρῦξαντ' ἔχειν, καὶ δεῦρο νεῖσθαι ταῦτα τοῖσι μὴ εἰδόσιν σαφῆ προκηρῦξοντα, καὶ τὸ πρᾶγμ' ἄγειν</p>
--	---	---

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ**
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

<p>γλυκιά τρυφή, που ψάχνουνε να φάνε λιμασμένα. Αυτά, λένε, ο Κρέοντας για σένα και για μένα, για μένα, ναι, ο αγαθός, έχει διακηρύξει· και πως θα 'ρθει σε λίγο εδώ για όσους δεν τα ξέρουν να τους τα πει ξεκάθαρα· και θεωρεί το θέμα όχι ως κάτι αφήφιστο, μα όποιος το τολμήσει θα βρει με λιθοβολισμό θάνατο απ' την πόλη. Έτσι έχουν τα πράγματα για σένα· και θα δείξεις αν είσαι από ευγενική γενιά ή την ντροπιάζεις.</p>	<p>κλάψη, μα αθρήνητο και άταφο να τ' αφήσουν, γλυκό για τα όρνια θησαυρό, που γύρω καρτερούν λιμασμένα για θροφή τους. Τέτοια ο καλός μας Κρέοντας για σένα και για μένα —ναι, λέω και για μένα— διαλάλησε· και θά 'ρθη, λέγουν, τώρα ξάστερα εδώ στη μέση να κηρύξη για όσους δεν το 'χουν μάθη· και το πράμα το παίρνει όχι έτσι αφήφιστα, μα αν κάποιος τολμήση κάτι τέτοιο, θάνατος απ' του λάου τις πέτρες μες στην πόλη τον περιμένει. Έτσι λοιπόν αυτά είναι. Μα τώρα εσύ θα δείξεις, αν εισ' άξιο της γενιάς σου βλαστάρι, ή αν ενώ είσαι από τέτοιους προγόνους, τους ντροπιάζεις.</p>	<p>(35) οὐχ ὡς παρ' οὐδέν, ἀλλ' ὅς ἂν τούτων τι δοῦναι, φόνον προκεῖσθαι δημόλευστον ἐν πόλει. Οὕτως ἔχει σοι ταῦτα, καὶ δείξεις τάχα εἴτ' εὐγενὴς πέφυκας, εἴτ' ἐσθλῶν κακὴ</p>
--	--	--